

Derde bijbelstudie over Galaten 2:1-10 – hoofdstuk 3 van ‘Tot vrijheid geroepen’, bijbelstudies over de Galatenbrief, van ds. W. Harinck

1. Zingen: Ps. 35:1
2. Gebed
3. Lezen: Galaten 2:1-10
4. Welkom en mededelingen

Inleiding

1. Het gedeelte van de brief dat we vandaag behandelen, begint met ‘Daarna ben ik...’ (vs. 1). Paulus gaat dus gewoon door waar hij mee begonnen was, en dat is (vanaf vs. 12) een historisch overzicht van zijn leven tot nu toe, dus tot aan het schrijven van deze brief aan de Galaten. Zijn doel daarmee is om duidelijk te maken dat hij ‘zijn’ evangelie niet van de apostelen in Jeruzalem had ontvangen, maar regelrecht van de Heere Christus Zelf, toen hij bij Damascus door Jezus werd stilgezet en via Ananias van Hem de boodschap ontving om te gaan prediken. Na zijn bekering duurde het immers 3 jaar voor hij contact zocht met de apostelen in Jeruzalem, en toen was hij er maar 15 dagen. Hij had bovendien alleen maar de apostel Petrus gesproken en Jakobus, de broer van de Heere Jezus. Dat is heel kort de samenvatting van Gal. 1:12-24.

2. In het gedeelte van vandaag, Gal. 2:1-10, wil Paulus duidelijk maken dat het evangelie dat hij al die jaren verkondigd heeft, altijd ook erkend is geweest. Want, zo zegt hij in vs. 1, daarna ben ik na veertien jaren pas weer naar Jeruzalem opgegaan. Na 14 jaar – dat wil zeggen: 14 jr. na zijn bekering, dat is dus 11 jaar na zijn eerste bezoek aan Petrus en Jakobus. Er is nog een verschil, want de eerste keer ging Paulus alleen, maar nu wordt hij vergezeld door Barnabas, met wie hij zoveel lief en leed gedeeld had tijdens hun gezamenlijk verblijf en werk in de gemeente van Antiochië en met wie hij daarna een gezamenlijke eerste zendingsreis naar de gemeenten in Galatië zou maken. Let goed op wat er staat: Paulus is samen met, dus vergezeld door Barnabas; en dan volgt: ‘ook Titus meegenomen hebbende’. Titus was een van de medewerkers van Paulus, hoewel hij in heel het boek Handelingen niet genoemd werd. Later werd Titus zelfs een heel belangrijke medewerker, die door Paulus naar het eiland Kreta werd gezonden om daar de gemeenten verder onderwijs te geven. Dat weten we door de brief van Paulus aan Titus. Nu heeft Titus echter een wat ondergeschikte plaats en een andere functie, zoals we dadelijk in vs. 3 zullen zien.

3. Nu komt eerst de vraag op ons af: Waarom eigenlijk ging Paulus dan nu eindelijk wél naar Jeruzalem? Dat wordt duidelijk in vs. 2: ‘En ik ging op door een openbaring.’ Verder wordt er niets over gezegd. Paulus blijft hier heel sober over, maar we weten toch genoeg. God Zelf heeft Paulus aangespoord door middel van een openbaring – dat kan dus een droom geweest zijn, een visioen, een stem van God. We weten het niet, maar voor Paulus is duidelijk dat hij nu moet gaan. Het gevaar dreigde een beetje dat Paulus te veel van ‘Jeruzalem’ zou weg groeien. Dat zou kunnen leiden tot wat wederzijds wantrouwen – de apostelen in Jeruzalem zouden kunnen denken: geeft Paulus het evangelie wel zuiver weer? En Paulus zou kunnen denken: geven de apostelen in Jeruzalem niet te veel ruimte aan het onderhouden van de wet en de besnijdenis? Dat zou zelfs kunnen uitgroeien tot twee ietwat verschillende visies op het evangelie, het Petrus-evangelie in Jeruzalem met naast het geloof ook nog enige nadruk op de wet, en het Paulus-evangelie in de heidenwereld met alleen de nadruk op het geloof zonder met de wet ook maar iets te maken te hebben. Dat mag echter beslist niet; het gaat om het ene evangelie voor zowel Jood als heiden. Daarom is het bezoek van Paulus met de zijnen aan de apostelen in Jeruzalem heel belangrijk, want we zullen straks horen dat er heel goede afspraken worden gemaakt.

Er is ook een praktische reden om nu naar Jeruzalem te gaan. Dit bezoek van Paulus en Barnabas is namelijk zo goed als zeker hetzelfde als in Handelingen 11:29-30 beschreven wordt. We zien hier in vs. 27 dat er profeten vanuit Jeruzalem in Antiochië gekomen waren om over de armoede in de gemeente van Jeruzalem te spreken en een grote hongersnood aan te kondigen. De gelovigen in Antiochië reageren daar spontaan op en organiseren een collecte. De opbrengst daarvan zal door Barnabas en Paulus naar Jeruzalem gebracht worden.

4. We blijven nog even bij vs. 2, want daar wordt ook verteld wat Paulus in Jeruzalem kwam doen – ‘en stelde hun het Evangelie voor, dat ik predik onder de heidenen; en in het bijzonder aan hen die in achting waren’. Paulus maakt dus heel precies duidelijk wat voor hem het evangelie inhield – kernachtig samengevat zoals Paulus het in Galaten 1:4/5 onder woorden bracht: ‘onze Heere Jezus Christus, Die Zichzelf gegeven heeft voor onze zonden, opdat Hij ons trekken zou uit deze tegenwoordige boze wereld, naar de wil van onze God en Vader, Wie zij de heerlijkheid in alle eeuwigheid. Amen.’ Die enige Naam onder de hemel gegeven tot zaligheid verkondigt Paulus. En dat vertelt hij aan ‘hen die in achting waren’. Wie zijn dat? Wel, natuurlijk de belangrijkste apostelen. Dat is dus nog een verschil met het bezoek van 11 jaar geleden. Toen sprak Paulus alleen met Paulus en Jakobus, en nu met misschien wel alle apostelen, voor zover zij nog in Jeruzalem waren. Onder de gemeente waren zij ‘die in achting waren’ ongetwijfeld de apostelen, en ook opnieuw Jakobus, de broeder des Heeren. Paulus legt hier in zijn brief aan de Galaten heel sterk de nadruk op – de Galaten moeten weten dat Paulus met de apostelen in Jeruzalem gesproken heeft. Uit het vervolg blijkt wel dat de apostelen het met deze prediking van Paulus eens waren. En vooral dat laatste moeten de Galaten goed beseffen!

5. Nog steeds blijven we bij vs. 2, want hier wordt nog iets duidelijk. Want waarom wilde Paulus met de apostelen spreken? Beter nog: waarom wilde de Heere dat Paulus met hen sprak? Dat zien we in het slot van vs. 2: ‘opdat ik niet enigszins tevergeefs zou lopen of gelopen hebben’. Paulus is ook maar een mens. Als hij deze brief schrijft, heeft hij inmiddels samen met Barnabas zijn eerste zendingsreis voltooid. Ze zijn weer teruggekeerd in de thuisbasis, Antiochië. Als de manier waarop hij het evangelie in de heidenwereld gebracht had, verkeerd was geweest ... zou dan al zijn werk tevergeefs zijn geweest? Nog letterlijker: zou ik dan al die honderden kilometers voor niets hebben gelopen? Ik denk niet dat Paulus het zo letterlijk bedoelde, maar de vraag is dringend: als ik een verkeerd evangelie heb gebracht, zou dan al mijn werk en mijn zwoegen voor niets zijn geweest? Het is duidelijk dat het heel nodig is dat er helderheid komt en dat de apostelen in Jeruzalem vierkant achter hem staan.

6. Dan kunnen we nu naar vs. 3: ‘Maar ook Titus die met mij was, een Griek zijnde, werd niet genoodzaakt zich te laten besnijden.’ Ineens springt Paulus op wat anders over – het lijkt alsof hij alles tegelijk wil zeggen. De uitleggers wijzen er inderdaad op dat de zinnen die hij hier opschrijft heel springerig zijn, van het ene naar het andere... soms worden de zinnen niet eens goed afgemaakt... het lijkt alsof Paulus onder een bepaalde hoogspanning staat – er lijkt veel op het spel te staan! Titus was een Griek, en had dus een heidense afkomst. Door de prediking van Paulus en Barnabas was hij tot bekering gekomen, en toen was hij gedoopt. Nee, niet besneden. Als heidenen door de prediking van de apostel Paulus en Barnabas tot bekering kwamen, werden zij wel gedoopt maar niet besneden. Titus was immers geen Jood. Als hij dat wel was geweest, had hij als baby van acht dagen besneden moeten worden. Maar omdat hij een heiden was, was hij uiteraard nooit besneden. En nu hij christen geworden was, hoefde dat ook niet. Maar die dwaalleraars hadden in de gemeente van de Galaten nu juist wel beweerd dat de besnijdenis ook voor gelovig geworden heidenen nodig was. Paulus wil hierover zekerheid hebben. De meeste uitleggers zijn het er dan ook over eens dat Paulus waarschijnlijk expres Titus heeft meegenomen, bij wijze van spreken als een soort test-case. Hoe zouden de apostelen reageren op de aanwezigheid van Titus? Zouden ze hem toelaten op hun bijeenkomsten? Paulus heeft misschien met spanning afgewacht hoe de reacties waren. En... wat valt het mee. Je proeft bijna het enthousiasme waarmee Paulus vaststelt dat er helemaal niet over gesproken werd. Titus werd gewoon geaccepteerd! Dat is voor Paulus een grote geruststelling!

7. Nu kan hij die ‘ingekropen valse broeders’ uit vs. 4 van repliek dienen – lees maar in vs. 4: En dat om de ingekropen valse broeders die van terzijde ingekomen waren om onze vrijheid te verspieden, die wij in Christus Jezus hebben’. Die zogenaamde broeders hadden zich in de gemeenten van de Galaten ‘ingekropen’, ingeslopen, ingedrongen. Ze wilden Paulus corrigeren, en stelden dat ze de apostelen aan hun kant hadden. Nee, Paulus, je bent veel te eenzijdig, je legt alleen maar de nadruk op het evangelie. Maar je kunt geen goede christen zijn als je je niet ook laat besnijden... Paulus was hen in zijn confrontatie met hen nooit uit de weg gegaan; dat maakt hij in vs. 5 wel duidelijk: ‘voor wie wij ook geen uur zijn geweken met onderwerping’. Paulus doorzag hun bedoeling namelijk heel duidelijk – ze wilden hem op een gemene, valse manier in diskrediet en de gemeente in verwarring brengen. Ze predikten een vals evangelie, dat helemaal geen evangelie genoemd mocht worden. Het

gaat Paulus erom, zo maakt het slot van vs. 5 duidelijk '(op)dat de waarheid van het Evangelie bij u zou blijven'. Er staat voor Paulus heel veel op het spel – het gaat om niet minder dan de waarheid, de betrouwbaarheid van het evangelie!

Daarom is dit bezoek van Paulus aan de apostelen in Jeruzalem zo enorm belangrijk. Ze vinden het niet nodig dat Titus alsnog gedoopt zou worden, en ze hadden geen enkele kritiek op de manier waarop Paulus het evangelie aan de heidenen verkondigde.

8. Dat blijkt heel duidelijk uit vs. 6, waar hij nog even verder over de apostelen spreekt. Dat lijkt hij een beetje overmoedig te doen, want hij zegt van hen: 'die geacht waren wat te zijn – hoedanigen zij eertijds waren, verschilt mij niet, God neemt de persoon des mensen niet aan – want die geacht waren... Hoort u de tussenzin? – *nogmaals laten horen!* Paulus wil als het ware zeggen: door hun persoonlijke omgang met Jezus hebben de Jeruzalemse apostelen en zekere voorrang gehad. Die wil hij wel laten gelden, maar nu de waarheid van het evangelie op het spel staat, heeft hun opvatting geen voorrang boven de zijne; God ziet immers de persoon niet aan. Maar gelukkig – zij die geacht waren, dus de apostelen in Jeruzalem hebben niet alleen niets over Titus gezegd, maar ze 'hebben mij [ook] niets toegebracht' – met andere woorden: aan het evangelie zoals ik het verkondig, hebben zij niets toegevoegd; ze hebben er niets vanaf gedaan maar ook geen enkele aanvulling gegeven. Ze waren het dus helemaal met Paulus eens; ze staan aan zijn kant! Er is geen evangelie met een Petrus- en met een Paulus-variant. Er is één evangelie: Jezus Christus en Dien gekruist!

Het wordt nu wel duidelijk waarom het aan Paulus geopenbaard werd dat hij naar Jeruzalem moest gaan. Die judaïstische predikers, die Paulus zo nodig wilden aanvullen door op de noodzaak van de besnijdenis te wijzen, brachten niet alleen verwarring in de gemeenten die Paulus stichtte tijdens zijn zendingsreis, maar ze kwamen ook in Jeruzalem terug met allerlei verhalen over Paulus, die zogenaamd niets meer van de wet moest weten. Al die zaken zullen ze daar met elkaar in alle eerlijkheid besproken hebben. En nu blijkt: het evangelie dat Paulus predikt, is volkomen in overeenstemming met de leer van de apostelen in Jeruzalem. Daar is Paulus echt blij mee, en zo kan het ook komen tot een eerlijke werkverdeling.

9. In vs. 7 en 8 wordt dat duidelijk, want daar wordt gezegd dat ze na het fundamentele gesprek dat ze met elkaar gevoerd hebben, een conclusie gaan trekken. Paulus blijkt – om zo te zeggen – een bijzondere aanleg te hebben om het evangelie aan de heidenen te verkondigen, en Petrus is meer geschikt om hetzelfde evangelie onder de Joden te verkondigen. Paulus mag het 'Evangelie der voorhuid' verkondigen, dus aan de heidenen die niet besneden waren en dus de voorhuid nog hadden – dat werkterrein wordt hem toevertrouwd. En Petrus zal het 'Evangelie der besnijdenis' prediken, dus aan de Joden, die immers wel besneden waren maar ook niet zonder het Evangelie konden. Gods Geest werkte in beiden met evenveel kracht, lezen we in vs. 8.

Wat een heerlijk resultaat van een gesprek waar zowel Paulus als de apostelen in Jeruzalem misschien wel tegenop gezien hebben. Misschien waren er wel misverstanden gerezen, maar die zijn nu van beide kanten uit de weg geruimd.

10. Zo kon het gesprek op een plechtige manier worden afgerond. Daar zitten de broeders bij elkaar. Maar ik stel me voor dat de broeders toen zijn opgestaan. Dat waren, zegt vs. 9, in ieder geval Jakobus, de broeder des Heeren, Cefas (dat is de Aramese naam voor Petrus = rots) en Johannes als de vertegenwoordigers van 'Jeruzalem'; en Paulus en Barnabas als vertegenwoordigers van de heidenzending – ze zijn gaan staan en de Jeruzalemse broeders gaven Paulus en Barnabas de 'rechterhand der gemeenschap', 'opdat wij tot de heidenen en zij tot de besnijdenis zouden gaan'.

Paulus heeft laten merken dat hij zich als apostel niet de mindere voelt dan de apostelen in Jeruzalem. Maar nu is hij toch wel heel dankbaar dat deze apostelen die als de steunpilaren van de gemeente in Jeruzalem werden gezien, aan zijn kant staan. Door hen ook zo te noemen, wil hij hun toch de eer geven die hun positie met zich meebrengt.

Het lijkt een wat wonderlijke verdeling – Paulus en Barnabas al die heidenlanden, en de apostelen dat kleine Judese land. Maar dat is niet juist gedacht, want ongetwijfeld horen ook al de Joden in de diaspora tot het werkterrein van Petrus. We zien hem immers later ook op reis gaan. Maar helemaal waterdicht is de verdeling ook nooit geweest, want het was en bleef de gewoonte van Paulus om in elke stad waar

hij kwam, eerst naar de synagoge te gaan en pas daarna de heidenen aan te spreken – eerst de Jood en ook de Griek.

10. Het gesprek is nog niet helemaal afgerond – misschien op de valreep wordt er een heel belangrijk besluit genomen. Er moet in alle gemeenten worden gecollecteerd voor de armen, lezen we in vs. 10. In de gemeente van Jeruzalem was veel armoede ontstaan. Dat was trouwens ook een van de redenen waarom Paulus en Barnabas naar Jeruzalem waren gegaan, namelijk om de opbrengst van de collecte in de gemeente van Antiochië naar Jeruzalem te brengen tot leniging van de grote armoede. Die gewoonte moet iets blijvends worden in alle gemeenten. Zo kan er voor de armen gezorgd worden. En een deel van dat geld zal ook bestemd blijven voor de moedergemeente – want dat is Jeruzalem toch. Zo blijft de band tussen de moedergemeente in het Judese land en de gemeenten in het grote Romeinse rijk toch met elkaar verbonden. Het is immers uiteindelijk één gemeente, Jood en heiden tezamen, onder de kruisbanier van Koning Jezus.

11. Ik hoop dat we gemerkt hebben hoe belangrijk dit gesprek geweest is, zowel voor Paulus als voor de apostelen in Jeruzalem. Door Gods opdracht aan Paulus is de vroege kerk voor een ernstige scheuring bewaard.

Paulus moest dit allemaal in zijn brief aan de Galaten schrijven, om zijn positie te verduidelijken. Maar het biografische deel in deze brief is nog niet beëindigd; het loopt nog door van vs. 11-16. Paulus wil namelijk nog één ding vertellen, en dat is het conflict met Petrus. Dat hopen we echter de volgende keer te behandelen.

Zingen: Ps. 89:1